

ISSN 1857 - 923X

**INTERNATIONAL
JOURNAL**

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers

Vol.16.3

IK, VOL. 16-3, pp 938 - 1324, Skopje, 2014

Global Impact and Quality Factor 1.023
<http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

KNOWLEDGE

INTERNATIONAL JOURNAL

SCIENTIFIC PAPERS

VOL 16.3

31.3 – 2.4.2017

Vrnjacka Banja, SERBIA

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

SKOPJE, MACEDONIA

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 16.3

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Predrag Trajković PhD, Jove Kekenovski PhD, Sverlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Margarita Koleva PhD, Mile Matijević PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Marija Knezević PhD, Irina Singaveskaya PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Oliver Dimitrijević PhD, Nedzat Korajlić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Lisen Bashkurti PhD, Tome Naumov PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

For editor

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE

International Journal Scientific Papers Vol. 16.3

ISSN 1857-923X

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academician Prof. Vlado Kambovski, PhD

- Prof. Robert Dimitrovski PhD, Vice – Rector, Dean, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Ivan Marchevski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjaska Banja (Serbia)
- Prof. Zivota Radosavijevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Sasho Korunoski, Rector, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Izet Zegiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (Macedonia)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University "Prof. Asen Zlatarov", Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
- Prof. Dimitar Radev PhD, Rector of University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of "Todor Kableshev" University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University "Goce Delcev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Trayan Popkichev PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sofronije Miladinovski, PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (Macedonia)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Margarita Koleva, PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Lasto Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)
- Prof. Oliver Ihev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Margarita Bogdanova, PhD, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Ilija Nasov PhD, Research and Development center PLASMA, Skopje (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sreten Miladinovski, PhD, Dean, Faculty of Law, MIT University (Skopje)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Mitko Kotovchevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Azra Adžajlić – Dedović PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Nenad Taneski, PhD, Military Academy "Mihailo Apostolski", Skopje (Macedonia)
- Prof. Aleksandar Korblev, PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Primož Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Doc. Igor Stubej, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Karl Schopf, PhD, Akademie für wissenschaftliche forschung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

- Prof. Nevenka Tatkovic, PhD, Juraj Dobrnja University of Pula, Pula (Croatia)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University "Goce Delchev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Mahmut Chelik, PhD, Faculty of Philology, University "Goce Delchev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Lujza Grujeva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKDM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Rumien Stefanov, PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Snezana Stoulova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Marija Mandaric, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjaska Banja (Serbia)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjaska Banja (Serbia)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies "Hipokrat", Bujanovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies "Hipokrat", Bujanovac (Serbia)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies "Hipokrat", Bujanovac (Serbia)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University "Vasil Levski", Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
- Prof. Saad Motahhir PhD, High School of Technology, Fez (Morocco)
- Doc. Ana Dzumaljeva PhD, South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Simisa Zarić, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Evdokia Petkova, South West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad (Bulgaria)
- Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
- Azra Adžajlić – Dedović PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Branko Bosković PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Bulgaria)
- Ana Dzumalieva PhD, South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University "Vasil Levski", Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Violeta Dimova, PhD, University "Goce Delcev", Stip (Macedonia)
- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabaska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Nebojsa Cvetanovski, PhD, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Rumel Valcovski PhD, Immunolab Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Twelfth International Scientific Conference
 KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
 31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

Contents

RISK MANAGEMENT IN INNOVATIVE PROJECTS	957
Kliment Naydenov, Ph.D.....	957
Metodi Ivanov, Ph.D.....	957
A NEW ALTERNATIVE OF LOCAL TAX IN BULGARIA	963
Lyubka Tzenova, Ph.D.....	963
TAX EVASION AS A FORM OF FINANCIAL CRIME	967
Nada Petrusheva, Ph.D.....	967
Darko Iliov, M.Sc.....	967
ECONOMETRIC EVALUATION OF TAX CHANGES IN THE COLLECTION OF STATE REVENUES – KOSOVO CASE STUDY (2013-2016*)	973
Valdrin Misiri, MSc.....	973
Zijad Šabotić, MSc.....	973
Fisnik Morina, MSc.....	973
COMPARATIVE ANALYSIS OF THE JUSIFIABILITY OF USING BEX AND Z-SCORE MODELS FOR ASSESSING EFFICIENCY OF COMPANY OPERATIONS ON THE SARAJEVO STOCK EXCHANGE	979
Amela Piralčić.....	979
THE INFLUENCE OF THE DECISION MAKING UPON THE MOTIVATION OF THE EMPLOYEES	985
Viktorija Kafedziska, Ph.D.....	985
WORKPLACE DISCOURSE PROFIECIENCY AS PART OF LABOR MARKET COMPETITIVNESS	989
Samir Ljajic, Ph.D.....	989
Pirsi Danica, Ph.D.....	989
RISK MANAGEMENT IN PROJECT MANAGMENT– BASICS	995
Vladimir Gonovski, M.Sc.....	995
MEASURING OF THE PERFORMANCES IN PUBLIC SECTION	1001
Dejan Vitanski, Ph.D.....	1001
BULGARIA-MACEDONIA CROSS-BORDER COOPERATION: PROBLEMS AND PERSPECTIVES FROM THE BULGARIAN POINT OF VIEW	1007
Ivaylo Stamenkov, Ph.D.....	1007
THE ROLE OF THE HELSINKI COMMITTEE IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOM IN THE WESTERN BALKAN COUNTRIES	1013
Liljana Milanova, Ph.D.....	1013
PROACTIVE CRISIS MANAGEMENT AS A PROCESS FOR STRENGTHENING THE NATIONAL AND COLLECTIVE SECURITY SYSTEM	1027
Ivica Arsovski.....	1027
Zlatko Mirceski.....	1027
SEXUAL ASSAULT AS A FORM OF GENDER VIOLENCE	1033
Liljana Milanova, Ph.D.....	1033
EFFECT OF CONTRACTS IN REGARD TO THIRD PARTIES	1041
Jasna Mladenovska, Ph.D.....	1041
MULTIETHNIC AND MULTICULTURAL SOCIETIES FROM THE PERSPECTIVE OF THEIR INTERNAL COMMUNICATION	1047
Rina Ajdari.....	1047

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
 31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

THE RULE OF HUMAN RIGHTS AND NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS	1055
Liljana Milanova, Ph.D.....	1055
BULGARIAN DONATION ACTIVITY FOR EDUCATION IN THE PERIOD FROM 1878 TO 2015	1061
Petra Stoykova, Ph.D.....	1061
Petar Parvanov, Ph.D.....	1061
DISASTER MEDICAL PREPAREDNESS AS AN ELEMENT OF POPULATION RESILIENCE.....	1069
Rostislav Kostadinov, Ph.D.....	1069
Maria Georgieva, MD.....	1069
PROSTHETIC SOLUTION OF SPORTS RELATED DENTAL TRAUMA	1075
Natasha Stavreva.....	1075
Biljana Kapusevska.....	1075
Vesna Ambarikova.....	1075
HEPATITIS B AND HEPATITIS C VIRAL INFECTIONS, IMPORTANCE, MICROBIOLOGICAL DIAGNOSIS AND INCIDENCE IN STHIP.....	1081
REPUBLIC OF MACEDONIA.....	1081
Ivana Dimik.....	1081
Vaso Taleski.....	1081
Liljana Simjanovska.....	1081
INTEGRATIVE APPROACH TO THE PROBLEM OF THE PHYSICIAN-PATIENT RELATIONSHIP IN THE TRAINING IN MEDICAL ETHICS	1085
Vanina Mihaylova, Ph.D.....	1085
Mariana Liochkova, Ph.D.....	1085
Dimitar Shopov, Ph.D.....	1085
Adolf Alakidi.....	1085
OF APPLYING A SERIES OF PHYSICAL FACTORS IN CHILDREN WITH TONSILLAR HYPERTROPHY ASSOCIATED WITH SOME OF THE SYMPTOMS OF SLEEP DISORDERED BREATHING	1091
Zhenya Ruseva Petrova.....	1091
Mariyana Mihaylova Krasteva.....	1091
Mario Petrov Milkov.....	1091
Nikolay Rumenov Sapundzhiev.....	1091
PHARMACEUTICAL CARE AN INTEGRAL PART OF CONTEMPORARY PHARMACY PRACTICE TO RAISE THE LEVEL OF AWARENESS AND HEALTH CULTURE.....	1095
Zlatina Ivanova.....	1095
Mimi Stoicheva PhD.....	1095
PHYSICAL ACTIVITY - NATURAL NEED FOR ADOLESCENTS.....	1101
Mariqna Petrova.....	1101
Pavlina Teneva.....	1101
RAISING THE QUALITY OF THE NURSE CARE THROUGH INSTRUMENTS FOR PREVENTION AND CONTROL OF INTRAHOSPITAL INFECTIONS (VBI).....	1105
Varvara Pancheva.....	1105
THE INFLUENCE OF CHRONOLOGICAL AGE IN CHILDREN AND STUDENTS WITH HEARING DISORDERS ON THE DEVELOPMENT OF SPEECHREADING SKILLS	1111
Diyana Georgieva, Ph.D.....	1111

Twelfth International Scientific Conference
 KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
 31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

STUDY OF THE INFLUENCE OF THE KINESITHERAPEUTIC COMPLEX ON CARDIOVASCULAR PARAMETERS OF VISUALLY IMPAIRED STUDENTS.....	1117
Albert M.....	1117
E. Albert.....	1117
LIVING WITH A CHRONIC DISEASE, COPING WITH THE STRESS.....	1123
Katica Stoimenovska, Ph.D.....	1123
MAIN STAGES OF THE CONSERVATIVE NON-PHARMACEUTICAL MANAGEMENT OF THE LOW BACK PAIN.....	1129
Mariyana Mihaylova.....	1129
A BACHELOR TRAINING "MEDICAL LABORATORY ASSISTANT" AND "REHABILITATION THERAPIST " MOTIVATION AND EXPECTATIONS OF STUDENTS.....	1135
Pvvlina Teneva.....	1135
Hristina Milcheva.....	1135
Mariqna Petrova.....	1135
INTENSIFICATION AND STANCE MARKERS IN MEDICAL WRITING.....	1139
Ilina Doykova, Ph.D.....	1139
HEALTH RISKS DURING STUDENT LABOUR MOBILITY IN THE UNITED KINGDOM AND USA.....	1145
Vladimir Karadzhev, Ph.D.....	1145
MOTIVATIONAL ORIENTATION AND INTERPERSONAL RELATIONSHIPS IN CLINICAL SECTORS WITH HIGH INTENSITY WORK.....	1153
Silvia Tsvetkova, Ph.D.....	1153
Kamelia Tsvetanova, Ph.D.....	1153
Joana Simeonova, Ph.D.....	1153
MANAGEMENT IN HEALTHCARE.....	1159
Oliver Dimitrijević.....	1159
Jelena Dimitrijević.....	1159
Danijel Milošević.....	1159
Miodrag Šmelcerović, Ph.D.....	1159
Dragan Djordjević.....	1159
FRAKTAL DRAWING APPLICATION IN HEALTH PREVENTION AND TREATMENT OF DISEASES.....	1163
Milenka Vraneš-Grujičić.....	1163
Ražnatovic Gordana.....	1163
Katica Rašković.....	1163
MESA SELIMOVIC IN THE CURRICULUM IN EX YUGOSLAVIA.....	1167
Ahmet Bihorac, Ph.D.....	1167
Kemal Džemić, Ph.D.....	1167
KNOWLEDGE TRANSFER - CASE STUDY OF ARCHITECTURAL DESCRIPTIONS IN THE LITERARY WORKS OF GAIVS JULIUS CAESAR.....	1173
Zoran Markovic.....	1173
LINGUISTIC-COMMUNICATIVE COMPETENCE AS BASE OF LIFELONG LEARNING.....	1179
Alica Arnaud, Ph.D.....	1179
DIDACTIC INSTRUCTIONS FOR PROGRAMMING THE CONTENT FOR MOTHER LANGUAGE AS A SUBJECT IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	1185
Osman Emin, Ph.D.....	1185

Twelfth International Scientific Conference
 KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
 31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

CONTRASTIVE STUDY OF MORFONOLOGY OF BOSNIAN, CROATIAN AND SERBIAN LANGUAGE	1193
Esmeralda Šečić.....	1193
CHALLENGING BORDERS OF LANGUAGE AND THE INTERNET	1199
Djukica Mirkovic, MA.....	1199
Tijana Vasiljevic – Stokic, Ph.D.....	1199
JORIE GRAHAM: THE EXPERIENTIAL FRAMES OF KNOWLEDGE	1203
Lidija Davidovska, PhD.....	1203
VUKAŠIN THE TYPE OF EUROPEANIZED SERBIAN INTELLECTUAL IN COSIC NOVEL ROOTS	1209
Kemal Džemić, Ph.D.....	1209
Ahmet Bihorac, Ph.D.....	1209
TRANSLATION STRATEGIES IN THE LORD OF THE RINGS	1213
Svetlana Nedelcheva, Ph.D.....	1213
WHEN VOCABULARY IS NOT THE PROBLEM: STUDENT TRANSLATIONS OF TERRY PRATCHETT'S SOUL MUSIC (CASE STUDY)	1221
Radostina Igljkova, Ph.D.....	1221
READING LITERACY OF FIFTEEN YEARS OLD STUDENTS IN BULGARIAN SCHOOLS	1227
Tanya Ivanova Borisova, Ph.D.....	1227
THE NOTIONS OF PROPOSITION AND FELICITY CONDITIONS IN DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE PRAGMATIC COMPETENCE	1233
Deyana Peneva, PhD.....	1233
KADARE'S REVIVED LEXICON – A STEP TOWARDS THE LITERARY LANGUAGE	1239
Luljeta Adili-Čeliku.....	1239
INVESTIGATING FOREIGN LANGUAGE NEEDS IN THE WORKPLACE	1245
Rashit Emini, Ph.D.....	1245
THE VOICE OF OTHER IN "THE HISTORY OF SCANDERBEG" BY NAIM FRASHERI AND JERONIM DE RADA	1251
Meral Shehabi-Veseli, MA.....	1251
SWOT ANALYSIS OF A SPORT CLUB WITH A PRIORITY ACTIVITY "SPORT SERVICES" AS A STRATEGIC APPROACH IN ENSURING COMPLEX MARKETING COMMUNICATIONS	1259
Elena Kantcheva, Ph.D.....	1259
THE MEDIA – A TECHNIQUE OF THE RECONSTRUCTION OF THE MEMORY OF THE ACTUAL SITUATION AND A TECHNIQUE OF THE CONSTRUCTION OF THE REMEMBRANCE/ OF THE REALITY	1267
Biljana Rajčinova-Nikolova, M.Sc.....	1267
LOVE AND FRIENDSHIP ACROSS BORDERS	1273
Aleksandra Aleksandrova.....	1273
THE SUBJECT OF INTERDISCIPLINARITY	1279
Ljiljana Desevic.....	1279
Stefan Grujicic.....	1279
Hajdana Bulatović.....	1279
Milenka Vranes-Grujicic.....	1279
CONDUCTING EXPERIMENTS IN GEOGRAPHY TRAINING	1283
Maya Vasileva, Ph.D.....	1283
Dessislava Poleganova.....	1283

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

SPECIFICS OF THE SYNTHESIS LYRICS – MUSIC IN THE SONG FOR MIXED CHOIR “EARLY CORN” BY LYUBOMIR PIPKOV	1289
Zdravka Hvarkata, Ph.D	1289
EVALUATION OF THE DIDACTIC METHOD TEXTBOOKS CONTENT FOR INTRODUCTORY PIANO LESSONS	1293
Petar Ilic, Ph.D	1293
MUSIC, FAIRY TALE AND INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS FOR CHILD DEVELOPMENT IN TEXTBOOK OF MUSIC FOR 1. GRADE OF COMPREHENSIVE SCHOOL IN BULGARIA ..	1301
Krasimira Fileva-Ruseva, Ph.D	1301
INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS IN THE MUSIC TEXTBOOK FOR 5. GRADE OF THE COMPREHENSIVE SCHOOL IN BULGARIA	1309
Krasimira Fileva-Ruseva, Ph.D	1309
CLASSIFICATION AND MEANING OF ILLUSTRATIONS IN ART TEXTBOOKS	1317
Zora Yanakieva, Ph.D	1317

**HEPATITIS B AND HEPATITIS C VIRAL INFECTIONS, IMPORTANCE,
MICROBIOLOGICAL DIAGNOSIS AND INCIDENCE IN ŠTIP,
REPUBLIC OF MACEDONIA**

Ivana Dimik

Faculty of Medical Sciences, University „Goce Delchev“-Štip, Republic of Macedonia

Vaso Taleski

Faculty of Medical Sciences, University „Goce Delchev“-Štip, Republic of Macedonia

vaso.taleski@ugd.edu.mk

Liljana Simjanovska

Faculty of Medical Sciences, University „Goce Delchev“-Štip, Republic of Macedonia

Abstract: Liver inflammation may be caused by various factors. Infectious agents as most important factors includes: viruses, bacteria and parasites. Most frequent infective hepatitis worldwide are viruses: Hepatitis A, B, C, D and E. Diagnosis is performed on the basis of symptoms and signs of the patients, anamnesis, laboratory testing, CT and MR and liver biopsy.

Laboratory (serologic) tests includes biochemical tests of blood, detection of enzymes (ALT, AST), detecting of Hepatitis B markers (antigens: HBs, HBc, HBe and antibodies: anti HBs, anti HBc and anti HBe), and for Hepatitis C: anti HCV antibodies. Detecting of viral DNA for Hepatitis B and viral RNA for Hepatitis C is of great importance, using PCR (Polymerase Chain Reaction).

During period from 2010 to 2015 **research**, in municipality of Štip, Republic of Macedonia, from total examined 5149 persons, positive results were for Hepatitis B infections in 171 (3,3 %), from which 97 (56,7 %) male and 74 (43,3 %) female persons. During same period, from a total of 3253 examined persons for Hepatitis C infections, 56 (1,7 %) had positive results.

From 38 registered addicts three were positive for Hepatitis B (8,6 %), 32 for Hepatitis C (91,4 %), and three positive for both (Hepatitis B+C). From 350 prisoners of prison in Štip, 35 (10%) were positive for Hepatitis C. In the Centre for dialysis in Štip, from 51 patients, 18 were detected positive for Hepatitis B and 18 positive for Hepatitis C and 15 negative for both infections.

Keywords: Hepatitis B, Hepatitis C, diagnosis, incidence, treatment.

**ХЕПАТИТ Б И ХЕПАТИТ Ц ВИРУСНИ ИНФЕКЦИИ, ЗНАЧЕЊЕ,
МИКРОБИОЛОШКА ДИЈАГНОЗА И ИНЦИДЕНЦА ВО ШТИП, РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

Ivana Dimik

Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија

Vaso Taleski

Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија

vaso.taleski@ugd.edu.mk

Liljana Simjanovska

Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија

Резиме: Воспаленијата на црниот дроб можат да бидат причинети од различни фактори. Меѓу најчестите фактори спаѓаат инфективните агенси кои вклучуваат: вирус, бактерии и паразити. Најчести причинители на инфективни хепатити во светот се вирусите: Хепатитис А, Б, Ц, Д и Е.

Дијагнозата се поставува пре основа на симптомите и знаци кај пациентите, анамнеза, лабораториски тестови, снимкање (ЦТ или МР) и биопсија на црниот дроб. Лабораториските / серолошки тестови вклучуваат биохемиски испитувања на крвта, докажување на ензими (АЛТ, АСТ), докажување на маркери за Хепатитис Б: антигени (ХБс, ХБс_e и ХБс_e) и антитела (анти ХБс, анти ХБс_e, анти ХБс_e), за Хепатитис Ц: анти ХЦВ антитела. Од огромно значење е докажување на вирусна ДНА за хепатитис Б или вирусна РНА за Хепатитис Ц со помош на PCR (Полимераза верижна реакција).

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

Во периодот од 2010 до 2015 година, во Штат од вкупно испитани 5149 лица, позитивен исход за Хепатитис Б инфекција е добиен кај 171 (3,3 %), и тоа 97 (56,7 %) мажи и 74 (43,3 %) жени лица. Во истиот период вкупно се испитани 3253 лица за Хепатитис Ц, од кои 56 (1,7 %) имале позитивен исход.

Од 38 регистрирани и испитани заради закани во Штат утврдено е дека три лица биле позитивни за Хепатитис Б (8,6 %), 32 за Хепатитис Ц (91,4 %), од кои три биле позитивни за Хепатитис Б+Ц.

Кај 350 затвореници од КПЦ Штат, 35 (10%) биле позитивни за Хепатитис Ц. Во Центарот за дијализа во Штат кај 51 пациент, докажани се 18 Хепатитис Б и 18 Хепатитис Ц позитивни, и 15 Хепатитис Б и Хепатитис Ц позитивни лица.

Клучни зборови: Хепатитис Б, Хепатитис Ц, дијализа, имунизација, терапија.

ВОВЕД

Воспаленијата на црниот дроб можат да бидат причинети од различни фактори: инфективни, метаболни пореметувања (алкохол, лекови, токсини), автоимун и генетски заболувања, исхемија (редуциран проток на крв во црниот дроб при појава на шок, слабост на работата на срцето или васкуларна инсуфициенција) и друго.

Хепатитот може да биде без симптоми или со симптоми (жолтица, слаб апетит и хроничен замор).

Хепатитот може да се јави во форма на (Cohen, 2004):

- *Акутен хепатит* (најчесто е самоинфицирачки, но може да прогресира во хроничен)
- *Фулминантен хепатит* (ретко се јавува но е животозастрапувачки), и
- *Хроничен хепатит* (може да е без симптоми, или може со тек на време да прогресира во цироза, фиброза и хепатоцелуларен карцином).

ИНФЕКТИВНИ АГЕНСИ

Инфективните агенси вклучуваат: вируси, бактерии и паразити.

Најчести причинители на инфективен хепатит во светот се вирусите (Greenwood, 2010): Хепатитис А, Б, Ц, Д и Е. Спомени се и хепатитис Ф и Г вирус.

Хепатитис А и Хепатитис Е вирус се пренесуваат по фекално-орален пат, причинуваат полесни, самоинфицирачки заболувања кои не прогресираат во хронични форми. Најчесто ги има во земјите во развој каде постојат лоша хигиенски услови.

Хепатитис Б, Ц и Д се пренесуваат преку инфицирана крв, сперма, вагинален секрет, вертикален пренос од мајка на дете.

Хепатитис Д е дефектен вирус, за негово размножување е неопходна истовремена инфекција со Хепатитис Б вирус.

Инфекциите со Хепатитис Б вирус кај возрастни се најчесто само-инфицирачки. Според податоци на Светската здравствена организација (WHO) во светот има преку 350 милиони хронично инфицирани со вирусот Hepatitis B. Највисока prevalence има во суб-Сахарска Африка и во Источна Азија каде 5-10 % од возрастната популација е хронично инфицирана. Во Западна Европа и Северна Америка помалку од 1% од популацијата е хронично инфицирана. Помалку од 5% од инфицираните прогресираат во хронична форма од кои 20-30% добиваат цироза или хепатоцелуларен карцином. Инфекциите со Хепатитис Б кај деца најчесто завршуваат со хроничитет (Mandell, 2010).

При инфекција со Хепатитис Ц најголемиот број случаи завршуваат со хроничитет и по алкохолот се втора најчеста причина за појава на цироза. Во светот има околу 150 до 200 милиони инфицирани. Многу често се јавува и во развојните земји.

ДИЈАГНОЗА

Дијагнозата се поставува преку основа на симптоми и знаци кај пациентите, анмнеза, лабораториски тестови, сликотворање (ЦТ или МР) и биопсија на црниот дроб.

Лабораториските / серолошки тестови вклучуваат биохемиски испитувања на крвта, докажување на ензими (АЛТ, АСТ), докажување на маркери за Хепатитис Б: антигени (ХБе, ХБи и ХБс) и антитела (анти ХБс, анти ХБи, анти ХБе), за Хепатитис Ц: анти ХЦВ антитела. Од огромно значење е докажување на вирусна ДНА за хепатитис Б или вирусна РНА за Хепатитис Ц со помош на PCR. (Doku, 2010).

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

Во почетокот на инфекцијата во крвта на болниот се докажуваат само IgM антитела, а во доцната фаза или по одржување повеќе години има присуство само на IgG антитела. Вакцините против Хепатитис Б имаат само IgG антитела.

Со одредувањето на специфичните антитела и антигени, ДНА и РНА, се одредува фазата на болеста, степенот на вирусната репликација и инфективноста на вирусот.

ПРЕВЕНЦИЈА

Против Хепатитис Б вирусни инфекции постои вакцина која е задолжителна, се дава на новороденчиња како прва вакцина (во три дози).

Против хепатитис Ц вирусни инфекции се уште не постои вакцина.

Мерките на превенција од Хепатитис Б и Ц се исти и опфаќаат: задолжителен скрининг на крвта за трансфузија, забрзување на употреба на интравенозни дроги, користење на стерилни игли за една употреба, заштита при секс.

WHO секоја година на 28 Јули го организира Светскиот ден на Хепатитис со цел да се зголеми свесноста и разбирањето за значајето на вирусните хепатитиси.

Третмајот значи од формата, тежкоста на болеста и причинителот.

Акутен Хепатитис Б, кој здравци пациентите во преку 95% завршува со комплетно одржување и не е потребен анти-вирусен третман. Возраста и присуство на други заболувања се причина за подготрува и тежка болест. Тежките акутни случаи, ретко се јавуваат, и се третират успешно со анти-вирусна терапија (малозем на нуклеозидите: ентесвир или телфовир).

Хроничен хепатитис Б може да се третира со повеќе лекови како што се: Интерферон алфа, Пегилтиран интерферон (PEG IFN), Lamivudine, **Adefovir dipivoxil**, **Entecavir**, **Telbivudine**, **Tenofovir**. Првата линија на третман опфаќа: PEG IFN, Entecavir и Tenofovir.

Хепатитис Ц многу често доведува до хронична форма, појава на цирроза и хепатоцелуларен карцином. Сите пациенти со хроничен хепатитис Ц мора да се третират со анти-вирусни лекови (Day, 2016). Постојат поголем број такви лекови:

- Интерферони: (peginterferon alfa-2a (Pegasys), peginterferon alfa-2b (PegIntron, Sylatron), interferon alfa-2b (Intron A))
- Рибавирин
- Анти-вирусни лекови кои делуваат директно:
 - NS3/4A инхибитори на протеин: telaprevir, bosonprevir, simeprevir
 - NS5A инхибитори: ledipasvir, daclatasvir
 - NS5B инхибитори на полимераза: sofosbuvir, dasabuvir
- Најнови лекови се:
 - Elbasvir/grazoprevir (Zepatier)
 - Ombitasvir/paritaprevir/ritonavir (Technivie)
 - Daclatasvir (Dakliza)

Во периодот 2011-2015 година во Република Македонија биле регистрирани 850 лица позитивни за Хепатитис Б и 483 позитивни за Хепатитис Ц.

Во 2017 година ќе започне лекување на 12 заболени од хепатитис Ц со новите лекови кои имаат многу висока успешност во лекувањето.

Во периодот од 2010 до 2015 година, во Штип од вкупно испитани 5149 лица, позитивен изод за Хепатитис Б инфекција е добиен кај 171 (3,3 %), и тоа 97 (56,7 %) мажи и 74 (43,3 %) женски лица. Најголема инциденца Хепатитис Б позитивни има кај возрасната група од 21 - 50 години 133 (77,8 %).

Во истиот период вкупно се испитани 3253 лица за Хепатитис Ц, од кои 56 (1,7 %) имале позитивен изод, со најголема инциденца кај возрасната група од 21 - 50 години, 32 (57 %).

Од 38 регистрирани и испитани циррози зависими во Штип утврдено е дека три лица биле негативни и за Хепатитис Б и за Хепатитис Ц (7,9 %), а позитивни биле 35 (92,1 %) и тоа: три лица за Хепатитис Б (8,6 %), 32 за Хепатитис Ц (91,4 %), од кои три за Хепатитис Б+Ц.

Кај 350 авторезими од КПД Штип, 35 (10%) биле позитивни за Хепатитис Ц.

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

Во Центарот за дијагностика во Штит кај 31 пациент, докажани се 18 Хепатитис Б и 18 Хепатитис Ц позитивни, и 15 Хепатитис Б и Хепатитис Ц негативни лица.
Дијагнозата во ЦЈЗ Штит се поставува со помош на Брзи тестови и со автоматизиран ВЦДАС апарат.

ЗАКЛУЧОК

Ифективните воспаленија на преносот дроб се најчесто причинети од вирусите Hepatitis B и Hepatitis C. Овие заболувања претставуваат тешки, сериозни, често преносливи во хронична форма и заклучуваат со хронично на преносот дроб. Дијагнозата на овие заболувања се поставува врз основа на современи високо сензитивни и специфични методи и е поставена проследена во Република Македонија. Во Штит клиниката на Хепатитис Б и Хепатитис Ц е во рамките на клиниката во Република Македонија. Постои вакцина против Хепатитис Б и таа е задолжителна но се уште не постои вакцина против Хепатитис Ц. Последните две години во светот се регистрирани и во употреба се ефикасни лекови за лекување на Хепатитис Ц, и оваа современа терапија не се користи и во Република Македонија до 2017 година.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Cohen J., Powderly W., Opal S., et al. *Infectious Diseases*. Second ed. Vol 1, 2004, 529-553.
- [2] Déry P., Zoulim F., Hepatitis B virus: from diagnosis to treatment. *Pathol Biol (Paris)*. 2010 Aug; 58(4):245-53. doi: 10.1016/j.pathol.2010.05.002. Epub 2010 Jul 1.
- [3] Dey D., Banerjee M. Inhibitor-Based Therapeutics for Treatment of Viral Hepatitis. *J Clin Transl Hepatol*. 2016 Sep 28; 4(3):248-257. Epub 2016 Sep 25.
- [4] Greenwood D, Slack R, Peutherer J, Baxer M. *Medical Microbiology* 2010, просят на Википедија на PM 446-455; 515-522.
- [5] Mandell GL, Bennett JE, Dolin R. *Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases*, 7th Ed, Elsevier, 2010, 2059-2066; 2157-2186.